

Pogovor z Markom Stabej

RA SLOVENIJA 3, 10.12.2009, JEZIKOVNI POGOVORI, 14.30

Dober dan, spoštovani poslušalke in poslušalci. Tokratno oddajo namenjamo simpoziju obdobja, ki se je v Ljubljani odvil konec novembra. Gre za osrednje slovenistično znanstveno srečanje, ki ima že od samega začetka v letu 1979 jasen cilj: združiti najboljše domače in tuje raziskovalke in raziskovalce iz obeh polov slovenistične stroke: jezikoslovja in literarne vede; soočiti njihove raziskovalne rezultate ter k razpravljanju povabiti tudi predstavnike in predstavnice drugih bližjih strok. Še posebej humanističnih in družboslovnih. Predsednik 28. srečanja je profesor doktor Marko Stabej, po končanem simpoziju smo ga povabili k pogovoru, ki mu lahko prisluhnete v naslednjih minutah.

NOVINAR: Profesor doktor Marko Stabej, konec novembra se je v Ljubljani odvijal 28. mednarodni simpozij obdobja, ki ga je pripravil center za slovenščino, kot drugi oziroma tuji jezik pri oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Letošnji je potekal pod geslom: »Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Zakaj ta tema in naslov?

MARKO STABEJ: Ta tema je namenjena temu, da se malo slovenistike vpraša pravzaprav na kratko, kaj dela, za koga dela, na kakšen način dela, da bi se spraševala o odnosu do drugih ved in znanosti, potrebna se mi je zdela pa zato, ker ravno v tej dobi, bi rekel, ko je treba nenehno dokazovati produktivnost, ko se nenehno rezultati merijo na tak ali drugačen način, se zdi, da včasih zveza med stroko, znanostjo stroko in družbo, da je prešibka, da ni povratnih informacij, da na nek način se znanost zapira vase, po drugi strani pa, da, če rečem širše skupnost oziroma družba, tudi najbolj očitnih dosežkov te znanosti niti ne pozna, ne ve, kaj z njimi početi. Zato sem predlagal svetu oddelka, da to temo sprejme, namreč tako je, da je vsako leto eden od univerzitetnih učiteljev iz našega oddelka postane predsednik tega simpozija in si lahko pač sam na nek način izbere temo, ki jo potem drugi potrdijo. Ta tema se je izkazala po eni strani za zelo zahtevno, namreč za zahtevno oziroma nezahtevno v tem smislu, da bi bila težka za obdelavo, ampak nenavadno za obdelavo. Tako da v bistvu smo na razpis dobili teme, ki so povezane s tem, ampak neposrednega premišljevanja o tem, kaj šele znanstveno utemeljenega pa ni bilo veliko, vendar kot kažejo prvi odzivi v bistvu je pa ljudi spodbudilo to. Ker ti kazalniki, kazalniki uspešnosti institucij, bi rekel, merjenje tega, koliko ima stroka vpliv v družbi in nazaj, tega pravzaprav ne samo slovenisti, še kakšni drugi humanisti niti ne znamo delati. Tisti, ki pa to znajo delati, pa ne počnejo za naše stroke in tako naprej. Saj ne rečem, da ni zmeraj samorefleksija stroke prisotna, ampak če človek bere in pozna zdaj sceno, slovenistično, se zdi, da te samorefleksije res premalo.

NOVINAR: Opozorili ste tudi na nekakšno samoumevnost stroke, slovenistike, za katero se pričakuje, da kar je, da vedno bo in da prav ta samoumevnost zelo škoduje v prvi vrsti najprej stroki. Ste se veliko vrteli okrog te samoumevnosti in tega vprašanja?

STABEJ: Ne preveč, jaz bi celo nekako... si, drznem, da tisti, ki ne razmišljajo o sebi, kot o delu infrastrukture, tisti niti na simpozij niso prišli. Jaz upam, da stroka je samoumevna, seveda na nek način še lep čas najprej, ampak vprašanje je, kot rečeno, kaj počne in kaj lahko da in tukaj so nekatere prakse, ki že zdaj živijo, so prerasle. Je pa res, da tako, če rečemo slovenistika, kot se sliši tako celovito povezano, čisto jasno, kaj je, pravzaprav niti tega ne vemo, kaj slovenistika je, če pogledamo na celoto, ker na tem simpoziju je bilo precej veliko ljudi, precej ljudi, ki niti niso bili slovenisti recimo, so študirali tuje jezike, bili so jezikovni tehnologi. In v resnici soustvarjamo vedenje o slovenskem jeziku, o slovenski jezikovni situaciji, o slovenski literaturi, množica različnih ljudi in dejstvo je, tako kot najbrž pri drugih stvareh, da je tukaj razkorak med bolj odprtimi, bolj mednarodno usmerjenimi, bolj v uporabne rezultate usmerjenimi krogi in med tistimi, ki pravzaprav na star akademski način delujejo, to se pravi, zavezani sami sebi na nek način, ta razkorak je zelo velik in to se mi zdi, da tukaj na tem našem simpoziju se je bolj prikazala,

pokazala s temi 65. prispevki ta smer, ki gre nekam v družbeno ozaveščenost, čeprav je to tudi rečeno malo na splošno. Dejstvo je pa, da včasih je bila transmisija znanja drugačna kot je danes, v bistvu je bilo tako, na nek način: univerza je proizvajala znanje, ki se ga je potem posredovalo učiteljem, učitelji so ga posredovali učencem in učenci so znali, danes kaj takega ni mogoče, tudi znanje se deli, soustvarja in tako naprej. Predvsem pa znanost ni znala poskrbeti za to, da bi slovenistična stroka res postala, da bi služila narodu, če rečem z nekim zelo starim izrazom oziroma besedno zvezo in če pogledamo tako: nekaj stvari je dobrih, nekaj stvari pa manjka, in to ve vsak, ki malo piše, bere ali ne vem. Od tega, kakšne priročnike moramo v rokah jemati, koliko stanejo, kakšni so, kako nam pomagajo, kako nas naučijo pisati, brati, govoriti in poslušati. Vse te stvari se v zadnjem času sicer kažejo in tudi deloma je dokazano, da se izboljšujejo, ampak dokazano je samo deloma. Marsičesa pa še niti ne vemo in tukaj se je pokazalo tudi nekaj tem, ki so zelo marginalne bile včasih ali so bile celo zamolčane, kot so recimo vprašanje, kaj je s slovenščino za priseljence, priseljence otroke in priseljence odrasle priseljence, ki jih kar naenkrat ni nezanemarljivo malo, ampak ravno obratno, zelo poudarek je bil temu namenjen precejšen, kaj je s slovenščino v tujini, na kakšen način..., kakšno usodo doživlja, na kakšen način jo je treba naprej peljati in tako naprej. Skratka, določene stvari, ki bi se še pred 20 leti zdele popolnoma marginalne v našem prostoru.

NOVINAR: So bili to poudarki letošnjega simpozija ali bi izpostavili še katere druge teme?

STABEJ: To gotovo, mislim poudarkov je bilo več, ker če imate 65 referatov, 70 referentov, v vzporednih sekcijah potekajo, to je velik korpus nekega razpravljanja. Letos smo prvič v 28. poskusih nam je uspelo, da smo zbornik izdali že pred simpozijem, kar se je izkazalo za zelo dobro, da je tako tudi lažje imeti nekako pregled, zato moram odgovoriti na vaše vprašanje. Poudarek je na vsem tistem, kar se dela, poudarek je bil na tem, kar se dela za natančen opis sodobnega jezika na podlagi resničnega gradiva, se pravi, ne samo na podlagi nekega malega gradiva in samospraševanja, ampak na podlagi korpusnega gradiva z določeno računalniško obdelavo, ki potem omogoča bodisi pedagogom bodisi slovaropiscem bodisi ne vem, zaradi mene tudi literarnim kritikom omogoča imeti pregled, kaj se v jeziku res dogaja, ker zdaj se lahko zanašamo kot rečeno na priročnike, ki so recimo zastareli in metodološko pravzaprav tudi malo zaprašeni, čeprav seveda jih lahko še vedno s pridom uporabljamo, ampak jih lahko s pridom uporabljamo samo tisti, ki jih pravzaprav zares dobro poznamo in ki znamo priti tudi do drugih virov, medtem ko splošna pišoča in govoreča javnost pa bolj slabo. Torej, poudarek je bil na tem in tukaj je mlajša generacija, ki te stvari obvlada absolutno mednarodno primerljivo in zelo dobro in tukaj je človek kar nekoliko, bi rekel, kar nekoliko z zaupanjem zre v prihodnost. Pokazalo se je, da je tudi nekaj novih, bi rekel, če lahko temu rečem institucionalnih igralcev, poleg teh klasičnih, standardnih. Seveda so se predstavile mislim, da vse slovenske univerze z referati slovenistike. Poleg tega so pa tudi neke nove oblike znanstvenega in strokovnega delovanja v obliki zavodov in tako naprej, ki prevzemajo tiste naloge, ki jih tradicionalne ustanove ali očitno prepočasi ali prenerodno ali pa sploh ne opravljajo. Tako da se je to pokazalo, da neke vrste pluralizem tukaj je, kar je bilo pa zanimivo, so pa tudi debate pokazale, da so pogledi sicer različni, ampak da se vsi zavedamo tega, da bo v skladu z izhodiščem našega simpozija v to smer enostavno treba iti, ker če ne, sicer ne bomo imeli ne denarja za svoje delovanje, ne kakršnekoli, mislim, avtomatično zreti, kot da je slovenistika za vedno potrebna, kot ste vi rekli, kar tako, se je zdelo v 19. stoletju in 20. stoletju, da bo zmeraj tako, pa mogoče niti ne bo. Ker eni ljudje se dejansko ne zavedajo, kaj je, če izgubljaš svoj jezik. Mi jim pa ne znamo tega, mi jim znamo to lepo pripovedovati in svariti, ne znamo jim pa zares utemeljeno dokazati, kaj se zgodi. To je podobno kot s podnebnimi spremembami, še danes najdemo skeptike, pa je tam že ogromno podatkov in ogromno modelov, ki sorazmerno prepričljivo dokazujejo, kaj se utegne zgoditi, če se ne bomo streznili. Pri slovenistiki takih modelov žal ni, je pa res, da prav zdaj zbiramo podatke, da sploh razumemo, kako nekatere stvari delujejo, če rečem, govorni jezik, o tem se ve strašno malo, kakšna je logika tega, vedno ga primerjamo s pisnim, knjižnim jezikom,

kar je neprimerljivo v resnici. Tako, ne vem, če sem odgovoril, ampak poudarki so, ja, te nekdaj marginalne teme, te, kar je v povezavi z opisom, zbiranjem gradiva, opisom jezika in obdelavo tega opisa na tak način, da je za ciljne publike prijazna, to so bili pa dostopnost virov, seveda. To je bil eden od glavnih poudarkov. Profesor Milan Hladnik je imel uvodno predavanje na to temo, skratka, da podatki morajo biti javni in z internetom je to seveda absolutno možno, je pa res, da je tukaj, kot kaže, še vedno ta tako imenovani digitalni razkorak med tistim, kar počnejo mladinci vsak dan, pa tistim, kar počne akademska stroka in možnosti, ki jih izkorišča, dejansko je to še precejšen razkorak in tukaj nas čaka ogromno dela še, ampak zdaj, se mi zdi, da je bilo tukaj na simpoziju jasno povedano, kakšna smer naprej je smiselna. NOVINAR: Profesor Stabej, omenili ste 70 razpravljavcev, simpozij je bil mednarodni. Kdo vse je sodeloval? STABEJ: Iz devetih držav, kažejo podatki: Slovenija, Avstrija, Srbija, Bolgarija, Hrvaška, Makedonija, Rusija, Slovaška in Poljska. Ni pa to najbolj mednarodni simpozij obdobja, kar jih je doslej bilo, včasih je bilo manj razpravljavcev in so bili zato ciljno povabljeni izh različnih slovanskih držav, zdaj je pa tako, da smo imeli samo tri vabljene plenarne predavatelje, in to iz Slovenije, drugi so se pač, če so se prijavili, so se prijavili in treba je vedeti, da je, kar je dobro v resnici, da je simpozij tudi slovenistična ponudba ali slovenistično obarvana bistveno bogatejša, kot je bila takrat, ko je bil simpozij edini simpozij slovenistični. Je pa res, da je domača scena vse močnejša. In še nekaj, letos smo uvedli ta recenzentski sistem v zvezi z zbornikom, ki je bil prej izdan, se pravi, vsak prispevek je bil dvakrat recenziran, plus potem še uredniško in se je zgodilo, bi si drznil reči, da je več prispevkov zaradi negativnih recenzentskih ocen ostalo zunaj, na to so se avtorji zelo dobro odzvali, ker je to neka dragocena povratna informacija še preden nastopiš, ne šele po nastopu in lahko potem nadgradiš, je pa res, da je nekaj sicer običajnih gostov iz tujine, se pravi, tisti, ki so radi prihajali, nekaj jih ni preveč dobro sprejelo ta sistem, ker so pa nekako navajeni, da pač jim v njihov proces nihče ne posega in so potem nekako bili razočarani, odpovedali svoje sodelovanje in tako naprej. To je bilo mogoče malo škoda, vendar jaz mislim, da je to bilo narejeno z mislijo, da bi mednarodne standarde tudi tukajle vpeljali, tudi, če zato za kakšno leto ali dve izgubimo nekoliko mednarodnosti, ker vsaj meni se tako zdi, moja izkušnja je, da marsikdo sicer zunaj zelo odlično raziskuje slovenščino, marsikdo ima pa to samo za neko dodatno dejavnost, druge svoje primarne raziskovalnega zanimanja, kar ni nič slabega, ampak to se je spremenilo, zdaj je prepričan tudi tukaj bistveno večji. Je pa res, da pač o slovenistiki na to temo najlažje vendarle razmišljajo in najbolj v globino razmišljajo tej, ki smo tukaj. Zato je to tudi nekako bil znanstven gotovo simpozij, ampak znanstveno strokoven že v samem tematskem izhodišču.

NOVINAR: Kakšni so vtisi po končanem simpoziju, kako je z infrastrukturo slovenistike in slovenščine, na katerem področju čaka, na katerih področjih čaka stroko največ dela?

STABEJ: Najprej olajšanje, pa veselje, ker, vsaj imamo pa tudi anketo, ki je še nismo obdelali, ker je bila samo nedelja vmes, stroko čaka na tistih področjih, ki sva jih že omenila, čaka delo, pa ne samo stroko oziroma tako bi rekel, stroka ima že cel kup stvari kar dobro nastavljenih ali celo izdelanih, zdaj je treba prepričati pravzaprav skupnost, zlasti pa seveda tiste, ki upravljajo skupnost ne le z denarjem, ampak tudi, ki imajo vpliv v šolstvu in tako naprej, da določene stvari, bi rekel, začnejo bolj odločno vgrajevati v javni sistem. Ena od takih stvari, ki so bile izpostavljene na zadnjem dnevu v plenarnih sekcijah, je bilo recimo, kaj je z jezikovnim svetovanjem, splošno jezikovno svetovanje, terminološko svetovanje recimo, to se kaže kot nenehna potreba, ki, čeprav nekateri državni načrti jezikovne politike nenehno govorijo o tem, pravzaprav ni bilo realizirano dovolj in mogoče se je izkazalo tudi, da stroka šele prihaja do odgovorov, a kakšen način bi bilo to najbolje, če bi potekalo. To je ena stvar. Druga stvar je, da je splošna ocena, ki sicer ni bila dokazana z ne vem kako prepričljivimi empiričnimi podatki, ampak vendarle, izkušnjsko gledano pa je bilo to zelo močno, da enostavno se v slovenskem šolskem sistemu še vedno ne naučimo dovolj množično pisati in govoriti dovolj dobro, da ne bi potrebovali zmeraj lektorja, da ne bi potrebovali zmeraj neke, v glavnem lektorske posege, in zato tukaj se je spet odprlo veliko vprašanj, na kakšen način

pripeljati to spretnost tudi v študijske programe na univerzitetni stopnji. To se pravi, eni pravijo predmet slovenščina, strokovna slovenščina, drugi pravijo predmet strokovno pisanje. Tudi tukaj se mi zdi, da je bil poudarek in že razmišljamo, da bomo pravzaprav v naslednjih mesecih začeli razmišljati, kako bi organizirali neko ožje posvetovanje na to temo. Potem je bila, se je precej debate razvilo ob nekem zelo zanemarjenem pojmu, ki se mu reče razumevanje in razumljivost. To, da morajo biti javni teksti in tudi vsi teksti, ki so javni, da morajo biti razumljivi, to se nam zdi samoumevno in analiza kaže, da je še daleč, da smo zelo daleč od tega, in tudi tam, kjer je predpisano, da nekaj mora biti razumljivo, je vprašanje, če bi nekdo tožil, če bi na sodišču prišlo do spora, kdo bi razsojal o tem, na kakšen način bi razsojal, tukaj so se tudi neki modeli pokazali kot možni za nadaljnje delo, nekateri so celo želeli, da bi, bi rekel neko deklaracijo pripravili, temu smo se seveda izognili, ker niti ni namen simpozija tovrsten, vendar to je nekaj od takih poudarkov. Po drugi strani ne smemo zanemariti literarne vede, ki je sicer bila na tem simpoziju manjšinska, ampak vendarle prisotna. Tudi tam je jasno, da mora biti trend objavljanja, kvalitetnega javnega objavljanja na spletu vse slovenske literarne kulturne dediščine osnovna naloga pravzaprav in to se je tudi pokazalo, da so že zelo dobri nastavki, recimo in na različnih institucijah, da je študentsko delo treba drugače zastaviti, da lahko sodelujejo, bi rekel pri oblikovanju teh virov in tako naprej. Seveda se morajo pa vtisi še malo posesti, ker zdaj vse še vse živo, debate pa so bile, sem zelo vesel kot predsednik simpozija, so bile zelo živahne in v glavnem vljudne v tem smislu, da niso avtoritete avtomatično povozile nekih mlajših ljudi, kot vidimo tudi zunaj zelo pogosto na simpozijih, ampak je neke vrste bilo sorazmerno strpno in odprto razpravljanje, tako da smo zmeraj imeli prekratka kosila, kar tudi kaže na nek način, da je simpozij po tej plati uspel.

NOVINAR: Ko govorimo o infrastrukturi slovenščine, seveda ne moremo mimo vprašanj jezikovnega načrtovanja in jezikovne politike. Kakšen napredek opazate na tem področju?

STABEJ: Nekaj stvari sem že omenil. Kar sem osebno bil razočaran kot predsednik, da v resnici ni bilo skoraj nobenega prispevka na to temo, ki bi razmišljal o jezikovnem načrtovanju in jezikovni politiki na splošno in v nekem, na splošno prepletenosti vseh posameznih sestavin. Je pa res, da mi celo, čeprav sem načrtoval zase, da bo nek tak prispevek kot uvodnik napisal, mi je zaradi pomanjkanja časa sicer, ni uspelo tudi zato, ker je to zelo kompleksna stvar. Tukaj so bile nekatere novosti, recimo lahko smo poslušali in brali analizo tega, kako slovenske politične stranke recimo, kaj v svojih programih govorijo o jeziku, jezikih, večjezičnosti in tako naprej in ta raziskava tudi naprej kaže, da bo obetala, namreč to, da enostavno sploh posnamemo, kaj v javnem prostoru akterji, kar stranke gotovo so, o tem mislijo, na kakšen način se dejansko potem obnašajo, kaj sprejemajo in tako. Tako da tukaj rahel napredek je, je naše srečanje podprl tudi sektor za slovenski jezik pri Ministrstvu za kulturo, tudi je bila tukaj predstavljena neka analiza, ki jo je ta sektor naročil, Ministrstvo za kulturo naročilo o oceni učinkovitosti zakona o javni rabi slovenščine. Tako da nekaj teh stvari je bilo, seveda se pa o jezikovni politiki, po mojem občutku, govorilo premalo in izgleda, da tukaj še ni neka kritična masa ljudi, ki bi lahko o tem govorila in razpravljala ali pa celo raziskovala. Bi bilo pa to potrebno, to bi dobro vprašanje bilo recimo, ne vem, ta nacionalni program za jezikovno politiko se izteka 2011 in pravzaprav bi moral biti novi že skoraj pripravljen, če bi hoteli, da bo 2012. in kot se meni zdi in kot vem, se tega še osnutka..., je pa res, da kdor bo to delal, lahko naš zbornik vzame v roko in ima kar veliko stvari že tako rekoč pripravljenih za vključitev v program, ne pa v celotnega, to pa seveda ne.

NOVINAR: Profesor Stabej, kdaj računate, da bomo imeli tudi govorci slovenščine na voljo sodobne jezikovne priročnike, to najbrž ni odvisno samo od stroke pa vendarle...

STABEJ: Ja, tako bi skoraj rekel, pri bistveno večjih jezikovnih skupnostih je to odvisno tudi od trga, in tega trga pri nas nimamo, zato ker so ljudje navajeni, da nimajo priročnikov, žal in tudi nekaj primerov kaže tudi, da če dobijo na določenem področju priročnik, ljudje sprva ne vedo, kaj z njim, če jih mora nekdo šele opozarjati, ne sme biti predrag in tako naprej. Odgovor je ta, da če bo šlo vsaj približno tako

naprej, kot je zdaj, bomo dobili po mojem, ne vem, v kakšnih petih, šestih letih dejansko nek spletni portal, ki bo na nek način vse v enem deloval, ki bo slovarske slovnične informacije, imel bo slogovni priročnik za odrasle pišoče in imel pedagoško slovnico oziroma nekaj od tega bo na razpolago že čez tri leta, ko se bo končal nek projekt, ki je zdaj precej vroč, to je sporazumevanje v slovenskem jeziku, ki se napaja iz evropskih socialnih skladov. In je pač konzorcijsko telo več ustanov, ga pelje, tudi precej teh ljudi je nastopalo na našem simpoziju z delnimi rezultati. Namreč, prvi korak tega je, da narediš neke podatkovne baze, iz katerih potem lahko delaš najrazličnejše stvari, od slovarja za šolsko mladino, do specializiranih terminoloških slovarjev. In to se zdaj počne precej intenzivno. Je pa res, da so, bi rekel načrti teh bolj tradicionalnih institucij ali igralcev na tem trgu so pa nekoliko bolj previdni ali, kaj bi rekel, malo počasnejši, samo to je najbolje, da vprašate njih. Po dostopnih podatkih ZRC Sazu načrtuje do leta 2016 nek slovar srednjega obsega in šele potem delo na nekem slovarju slovenskega jezika, enojezičnem slovarju, šele potem bodo začeli delati na tem brez končnega cilja, mislim, cilj že je končni, brez končne letnice. To je seveda prepočasi in pri nas še vedno zelo veliko ljudi v stroki razmišlja o knjižnih slovarjih, o koliko knjig bo imel slovar in tako naprej, kar ne kaže samo, da so tradicionalni, ampak da si dejansko ne predstavljajo, da je ta nov način informacij, posredovanja informacij mora biti večpredstavnostni, pa ne govorim zdaj imeti sličice zraven in to, ampak to, kar je včasih bilo rečeno, moramo imeti slovar sinonimov, pa slovar frazemov pa slovar ne vem kaj, to največkrat reče, če človek premišlja, predvsem to potrebuje stroka sama, zato da to izdeluje in se znanstveni rezultati tudi prelivajo v to prakso, človek, ki piše, pa še to upam, da tisti, to je idealno. Danes ima marsikdo za to kar lektorja, bo že, ampak človek, ki piše, ne rabi petnajst slovarjev, ampak bi lahko imel v spletni dobi enega, kjer bi vse te informacije lahko poiskal, kjer ne bi bilo problemov s prostorom in kjer bi bili ti podatki zanesljivi in še nekaj, hitro obnovljivi. Ta zdajšnji princip nastajanja slovarjev, se je videlo, da je bil slovar veliko bolj spomenik kot pa praktično sredstvo. In skoraj enako velja za pravopis. Spomenik samemu instituciji, spomenik avtorju in spomenik jeziku, spomenik naporu in ti napori so bili res veliki, ampak to je nefunkcionalno. Tako da se obetajo stvari, saj določene stvari so tudi že na razpolago, ki so bistveno bolj funkcionalne, kot so bile pred časom, ampak neke resne opremljenosti pa po mojem, ne vem, deset let, da bomo res imeli vse na voljo in upam, da to ne bo prepozno.

NOVINAR: Če se vrneva nazaj k simpoziju, obdobja, letošnji 28. je končan. Je že znana tema za prihodnji, 29. simpozij?

STABEJ: Je znana in kot je ponavadi, bo literarno obarvana in šlo bo menda za sodobno slovensko pripovedništvo po letu 1980, seveda v tem interdisciplinarnem vidiku, to je naslednja tema simpozija.

NOVINAR: Profesor doktor Marko Stabej, hvala za pogovor.

STABEJ: Prosim.